

regelmæssige og udførlige indberetninger fra godsinspektionen på Falster til C. F. Classen, exekutorerne i dennes bo og fideikommissets direktion.

P. B.

Det er beundringsværdigt, at det norske riksarkiv — uanset de sidste aars ikke alt for gode arbejdsforhold — har kunnet fortsætte den i 1937 paabegyndte publikation af *Norske Lensregnskabsbøger 1548—67* med udsendelsen af to nye bind i 1940 og 1941 (dec.). Med de tre tidligere udkomne foreligger saaledes i alt fem af de planlagte syv bind. Der mangler endnu kun bind V med udgiftsregnskabet for Bergenhus 1566—67 og et afsluttende registerbind, der ogsaa vil bringe oplysninger om udgiverprincip, samt manuskriptbeskrivelse.

Medens man i Danmark endnu ikke er naaet til at udgive et eneste lensregnskab, er man i Norge med denne række naaet til at have udgivet alle norske lensregnskaber ældre end 1570. Man maa i høj grad haabe, at dette udgiverarbejde kan fortsættes uden alt for stor pause, saaledes at regnskaberne fra 17. aarh.s begyndelse ogsaa bliver almindeligt tilgængelige. Man kan dog utvivlsomt allerede nu ved at sammenholde den her omtalte række med den tidligere foreliggende: *Norske Regnskaber og Jordebøger fra det 16de Aarhundrede I—IV (1887—1906)* udvinde værdifulde resultater til belysning af forskelligartede norske forhold. For den, der beskæftiger sig med reformerne indenfor dansk-norsk statsforvaltning i 16. aarh., er den mulighed, der her er budt til at sammenholde regnskaber for de to norske hovedlen Akershus og Bergenhus i de to tidsperioder 1516—30 og 1557—67 ogsaa af stor værdi. De illustrerer de store fremskridt, der var gjort indenfor statens regnskabsvæsen ved reformerne i Christian III.s tid. Medens regnskaberne i den første række, hvad enten man ser paa et regnskab for Bergenhus fra 1516—17 eller 1529—30 viser sammenblanding af vidt forskellige indtægtskilder — idet indtægterne er grupperede efter varer: penge, smør, huder, fisk etc. uanset hvorfra de hidrørte — findes i de senere regnskaber en fuldstændig sondring mellem de forskellige slags afgifter, og listerne over disse er fuldstændige. Kun i ekstrakterne genfindes den fra de ældre regnskaber kendte opstilling efter vareart. Det er klart, at fra et forskningsmæssigt synspunkt er de yngre regnskaber langt mere værdifulde end de ældre.

De norske lensregnskaber har i øvrigt et plus frem for de danske, idet toldregnskaberne indbefattes heri. Selv om det norske toldsystem — som ogsaa det danske — endnu i 16. aarh. kun

var svagt udbygget, og regnskaberne derfor kun giver sparsomme oplysninger, vilde det dog have været meget værdifuldt, om man for vigtigere danske byer havde haft skibslisters svarende til de norske.

Astrid Friis.

Erik Lönnroth har i »en politisk miljöstudie« *Medeltidskronikornas värld* (Göteborgs högskolas årsskrift XLVII (1941), nr. 18, 27 Sider) opponeret mod Henrik Schücks tese, at forfaldet i senmiddelalderens litteratur skulde skyldes materiel tilbagegang. Ifølge Lönnroth er den æstetiske og aandelige tilbagegang politisk bestemt: den høje ridderstil er fremmet af den stærke kongemagt, hvis interesser den stimulerer, mens den uslebne litteratur fra Engelbrekt-tiden i stadig videre borger- og almuekredse propagerede for nye ideer og idealer. »En renæssansens skuggreflex har gått över Sverige, långt innan den nya estetiske formen nådde detta land«.

Aksel E. Christensen.

Vetenskaps-Societeten i Lund, som snart kan se tilbage paa en fortjenstfuld og frugtbar Virksomhed gennem 25 Aar, har jævnlig i sin »Årsbok« og i sine Skrifter bragt gode historiske Bidrag. Af overvejende kirkehistorisk Betydning er et af de sidst udkomne Bind (XXV) af dets Publikationer — langt det fyldigste i hele Skriftrækken — en Udgave af »*Jesper Svedbergs Lefwernes Beskrifning*«, besørget af første Bibliotekarie, Dr. Gunnar Wetterberg (Lund 1941, 722 Sider). Jesper Svedberg (1653—1735) hører, som det træffende er blevet sagt af den svenske Kirkehistoriker Hilding Pleijel, helt hjemme i »de karolinska kraftkarlarnas rad«. Først som Hofprædikant hos Carl XI, siden som Professor i Uppsala, og derpaa fra 1702 til sin Død som Biskop i Skara øvede han i sit Hjemland en stor og mangesidig Virksomhed især som praktisk Kirkemand og stærkt produktiv Forfatter. Desuden kom han til at spille en ejendommelig Rolle ved i en Menneskealder at være Leder af det kirkelige Arbejde blandt Svensk-Amerikanerne. Det er da med ikke ringe Forventning, at man gaar til Læsningen af en Selvbiografi fra denne Mands Haand, og det saa meget mere, som dette Værk, der vel tidligere har været benyttet af enkelte Forskere, aldrig før har været udgivet i sin Helhed.

Det maa da ogsaa siges, at Selvbiografien trods sin brede, noget enstonige Fremstillingsform og de talrige Gentagelser fra flere Synspunkter frembyder meget fængslende Læsning. Først